

ENTREVISTA A

Toni Arrizabalaga

Director del Museu de Ciències Naturals de Granollers

Toni Arrizabalaga és director i conservador del Museu de Ciències Naturals de Granollers. Llicenciat en Biologia per la Universitat de Barcelona i vinculat al Museu des de 1982, Arrizabalaga ha centrat la seva carrera en la recerca i conservació de la biodiversitat a Catalunya i l'estudi dels petits mamífers, especialment en espais naturals protegits. Sota la seva direcció, La Tela s'ha consolidat com una institució científica referent en l'àmbit de les ciències naturals i en la promoció del coneixement i la conservació del patrimoni natural i la biodiversitat de Catalunya, liderant projectes reconeguts internacionalment d'investigació i ciència ciutadana com el grup de recerca BiBio.

JORDI RIBÓ

Què et va portar a dedicar-te a les ciències naturals?

Des de petit m'havien agradat molt les bestioles i la natura. El meu avi i la meua mare eren també molt naturalistes; no eren pas acadèmics, però tenien grans dots d'observació i de coneixement sobre la natura. I jo des de petit he tingut aquesta tendència.

Com són els teus inicis al Museu?

Èrem un grup de joves que acabàvem de llicenciar-nos en Geologia, Biologia... i teníem moltes ganes de fer activitats de ciències naturals a Granollers. Teníem molta empena i vam estar molt de temps col·laborant fins a aconseguir que el Museu de Granollers ens acollís com a àrea de ciències, de la mà d'Antoni Jonch. Vam estar cinc anys de voluntaris, fent activitats i exposicions de ciències naturals dins el museu.

Quan s'inaugura el Museu de Ciències Naturals?

Davant el gran èxit de públic es va decidir obrir el Museu de Ciències Naturals de Granollers a La Tela, que es va inaugurar el 1987. I l'any 2012 es va ampliar amb la construcció de l'edifici nou, de més de 2.000 m².

Quin projecte destacaries dels que has liderat?

Crec que destacaria la construcció del nou edifici. També la incorporació d'investigadors que han anat ampliant la plantilla del museu i han permès fer més investigació, gràcies al reconeixement de la nostra recerca en biodiversitat per part de la Diputació i la Generalitat, amb qui hem creat una simbiosi molt positiva.

Toni Arrizabalaga al costat de les reproduccions dels capitosaures del Montseny, a escala real, que es poden veure en el Museu de Ciències Naturals de Granollers

I destacaries algun projecte d'investigació?

Tota la recerca que hem acollit l'hem fet perquè ens agrada i creiem que és important. L'any passat vam celebrar els trenta anys del seguiment de papallones, per exemple. Trenta anys són molts i els fruits que ha donat són moltíssims. I això és una feina d'equip.

Com va néixer el grup de seguiment de papallones?

En Constantí Stefanescu liderava el projecte de seguiment de papallones de Catalunya, molt semblant a l'original anglès, que ja funcionava amb voluntaris i es va anar estenent per tota Europa. Quan vam conèixer el projecte, de seguida ens hi vam sumar i vam proposar-los d'incorporar-se al museu, oferint un acolliment institucional. I amb el temps, vam transferir aquest model a altres grups com els petits mamífers, els ratpenats...

I així neix el grup de recerca BiBio.

Vam començar fent treballs de recerca per a la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació: Montseny, Montnegre, Sant Llorenç, Litoral, Serra de Marina... Després ja vam anar ampliant la nostra àrea d'estudi. I unint totes les dades, l'anàlisi resultava molt potent. Així, agrupant els diferents grups de recerca, cadascun amb el seu cap —Constantí Stefanescu, Carles Flaquer, Ignasi Torre, Lúcia Freixas, Adrià López-Baucells...—, va acabar esdevenint un projecte de ciència ciutadana que va donar lloc a la creació d'un grup pluridisciplinari, anomenat BiBio, que ja compta amb la col·laboració de més de 900 persones, moltes de les quals no venen del món acadèmic.

“Al final tot pren sentit, perquè les nostres dades i la investigació tenen una utilitat real i serveixen perquè els governs prenguin decisions polítiques per preservar la biodiversitat i protegir els espais naturals”

“Ens hem d’apropar a la natura amb tots els sentits, per poder conèixer-la i copsar-ne tota la seva bellesa i complexitat”

Quina creus que ha estat la clau de l’èxit?

Crec que ha estat motivat perquè tenim molta cura dels voluntaris, oferint-los formació, assessorament i recursos, així com suport tècnic i institucional. A més, fem una trobada a l’any o cada dos anys, i això crea comunitat. I també fem retorn de per què ens serveixen les dades, les publicacions en revistes científiques... I al final tot pren sentit, perquè les nostres dades i la investigació tenen una utilitat real i serveixen perquè els governs prenguin decisions polítiques per preservar la biodiversitat i protegir els espais naturals.

Sou referents en recerca i conservació de la biodiversitat.

Som dels que aportem més dades als índexs de biodiversitat catalans, bàsicament perquè vam creure en aquest tipus de seguiments des de bon començament, quan les universitats i altres centres de recerca encara no ho veien clar. Som els més veterans, els que tenim més dades sòlides i de tot el territori català. El Living Planet Index, que és un índex de biodiversitat anual, en bona part es calcula a partir de les nostres dades. També som referents en el seguiment de la biodiversitat d’Andorra. I, avui dia, molts investigadors d’altres països d’Europa i de Sud-amèrica... demanen venir al nostre museu a fer el doctorat, el màster o estades de recerca.

Us heu sumat al Centre Tecnològic BETA de la UVic-UCC.

La incorporació a la Fundació Beta serà una transformació important. Actualment, s’està mirant com es pot fer el traspàs de tota la part de recerca perquè continuï fent-se a Granollers i alhora es pugui gestionar de manera més àgil i eficaç des de la Fundació Beta, la Universitat Central de Catalunya i la Universitat de Vic, de la qual l’Ajuntament de Granollers n’és patró. Aquesta col·laboració ens permetrà continuar creixent.

Com valoreu el paper educatiu del Museu de Ciències Naturals de Granollers?

La divulgació que fem des del museu és molt important. Contribuïm a fer que la gent conegui, entengui i respecti la natura. Cada any passen pel museu unes vint mil persones, entre alumnat de les escoles i públic familiar, amb activitats i tallers diversos.

Una de les activitats que més agrada és el planetari.

Quan vam fer el nou edifici vam decidir dedicar un espai fix al planetari, que té una cúpula de 6 metres i mig i hi caben uns 35 persones. És una activitat que la gent aprecia molt, i permet descobrir una altra faceta de les ciències naturals, l’estudi de l’univers. També fem sortides per veure la lluna, el sol, estrelles, nebuloses...

Quins projectes de futur hauria de desenvolupar el museu?

La digitalització de les col·leccions del museu és una feina ingent que s’haurà de fer. Amb la nostra recerca hem anat creant noves col·leccions i també hem rebut donacions. El nostre fons està per sobre de les setanta mil peces, que són elements patrimonials i alhora aporten dades científiques. S’han de digitalitzar per poder donar-les a conèixer i que es puguin consultar en línia. Així mateix, la incorporació al grup BETA ens permetrà créixer, obtenir més finançament i la possibilitat de col·laborar amb més científics i altres grups de recerca.

Què destacaries del llegat que deixes al museu?

Em sento orgullós d’haver aconseguit fer el museu, de la posterior ampliació, i d’on hem arribat. I també em sento orgullós d’haver aconseguit posar noms comuns a les papallones, una feina que vam liderar nosaltres, tot i l’oposició inicial d’alguns especialistes que defensaven els noms científics internacionals. Ara, els noms comuns de les papallones en català, acceptats per l’Institut d’Estudis Catalans i Termcat, formen part del nostre paisatge lingüístic i han permès apropar la ciència.

Algunes consells per apropar la ciutadania a la natura?

Des del museu intentem fer activitats i exposicions atractives per apropar el medi natural, despertar l’interès i promoure el respecte i l’amor per la natura. En general, la gent va a la muntanya i no veu res... Ens hem d’apropar a la natura amb tots els sentits, per poder conèixer-la i copsar-ne tota la seva bellesa i complexitat.

“Des del museu intentem fer activitats i exposicions atractives per apropar el medi natural, despertar l’interès i promoure el respecte i l’amor per la natura”